

SINF RAHBARINING TASHKILOTCHILIK MADANIYATINI SHAKLLANTIRISH VA UNING PEDAGOGIK IMKONIYATLARI

Shahrisabz Davlat Pedagogika instituti

Pedagogika fakulteti o'qituvchisi

Djabbarov Ma'sud Bahriddinovich

Murojat uchun +998903202726

Masuddjabborov892@gmail.com

Shahrisabz Davlat Pedagogika instituti

Pedagogika fakulteti pedagogika yo'nalishi

3-kurs talabasi Nurmamatova Dilfuza Nurmamat qizi

Murojat uchun +998908889752

dilfuzanurmamatova66@gmail.com

3-kurs talabasi Turdiyeva Madina Abduqodir qizi

Murojat uchu +998507032103

mturdiyeva623@gmail.com

3-kurs talabasi Normatova Dilobar Anvar qizi

Murojat uchun +998888049805

dilnormatova2@gmail.com

Annotatsiya: Mazkur maqolada sinf rahbarlarining tashkilotchilik madaniyatini shakllantirishning nazariy-pedagogik asoslari hamda uning ta'lim-tarbiya jarayonidagi ahamiyati yoritilgan. Shuningdek, sinf rahbarining kasbiy kompetentligini rivojlantirishda tashkilotchilik madaniyatining o'rni, o'quvchilar jamoasini boshqarish, tarbiyaviy ishlarni samarali tashkil etish, pedagogik muloqot va hamkorlikni yo'lga qo'yishdagi pedagogik imkoniyatlari tahlil qilingan. Maqolada zamonaviy ta'lim sharoitida sinf rahbarining tashkiliy faoliyatini takomillashtirish, innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanish hamda shaxsga yo'naltirilgan yondashuv asosida tarbiyaviy jarayonni samarali tashkil etish masalalari yoritib berilgan. Tadqiqot natijalariga ko'ra, tashkilotchilik madaniyatini shakllantirish sinf rahbarining kasbiy mahoratini oshirish, o'quvchilarning ijtimoiy faolligi va ma'naviy-axloqiy sifatlarini rivojlantirishda muhim omil hisoblanadi

Kalit so'zlar. Sinf rahbari, tashkilotchilik madaniyati, pedagogik imkoniyatlar, tarbiyaviy jarayon, pedagogik kompetentlik, innovatsion texnologiyalar, ta'lim-tarbiya, kasbiy mahorat, pedagogik faoliyat.

Abstract

This article discusses the theoretical and pedagogical foundations of forming organizational culture among class teachers and its importance in the educational process. It also analyzes the role of organizational culture in developing the professional competence of class teachers, managing student groups, effectively organizing educational activities, and establishing pedagogical communication and cooperation. The article highlights the issues of improving the organizational activities of class teachers in modern educational conditions, using innovative pedagogical technologies, and effectively organizing the educational process based on a personality-oriented approach. According to the results of the study, the

formation of organizational culture is considered an important factor in improving the professional skills of class teachers and developing students' social activity as well as their moral and ethical qualities.

Keywords Class teacher, organizational culture, pedagogical opportunities, educational process, pedagogical competence, innovative technologies, education and upbringing, professional skills, pedagogical activity.

Kirish

Bugungi globalashuv va raqamlashtirish jarayonida ta'lim tizimi oldiga yosh avlodni har tomonlama barkamol, mustaqil fikrlaydigan, ma'naviy yetuk hamda ijtimoiy faol shaxs sifatida tarbiyalash vazifasi qo'yilmoqda. Mazkur vazifalarni samarali amalga oshirishda sinf rahbarining o'rni va faoliyati alohida ahamiyat kasb etadi. Chunki sinf rahbari o'quvchilar jamoasini boshqaruvchi, ularning ta'lim-tarbiyasini muvofiqlashtiruvchi hamda ota-ona, maktab va jamiyat o'rtasidagi hamkorlikni tashkil etuvchi muhim pedagogik subyekt hisoblanadi. Shu bois sinf rahbarlarida yuqori darajadagi tashkilotchilik madaniyatini shakllantirish bugungi ta'lim-tizimining dolzarb masalalaridan biri sanaladi. Tashkilotchilik madaniyati sinf rahbarining pedagogik faoliyatni rejalashtirish, o'quvchilar jamoasini boshqarish, tarbiyaviy tadbirlarni samarali tashkil etish, pedagogik muloqotni yo'lga qo'yish hamda ta'lim jarayonida innovatsion yondashuvlardan foydalanishdagi kasbiy mahoratini ifodalaydi. Ushbu sifatlarning rivojlanganligi sinf jamoasida sog'lom ijtimoiy-psixologik muhitni yaratish, o'quvchilarning ijtimoiy faolligi va ma'naviy-axloqiy fazilatlarini shakllantirishda muhim omil bo'lib xizmat qiladi. Zamonaviy pedagogika fanida sinf rahbarining kasbiy kompetentligini rivojlantirish, ayniqsa, uning tashkilotchilik faoliyatini takomillashtirish masalalariga katta e'tibor

qaratilmoqda. Chunki ta'lim samaradorligi nafaqat o'qituvchining bilim darajasiga, balki uning tashkiliy faoliyatni to'g'ri yo'lga qo'ya olish qobiliyatiga ham bevosita bog'liqdir. Shu nuqtai nazardan, sinf rahbarlarining tashkilotchilik madaniyatini shakllantirishning pedagogik imkoniyatlarini ilmiy jihatdan o'rganish muhim nazariy va amaliy ahamiyatga ega. Mazkur maqolada sinf rahbarlarining tashkilotchilik madaniyatini shakllantirishning mazmuni, mohiyati, pedagogik asoslari hamda uni rivojlantirishning samarali usul va vositalari tahlil qilinadi. Shuningdek, tashkilotchilik madaniyatining sinf rahbari kasbiy faoliyati samaradorligini oshirishdagi o'rni yoritib beriladi. Ta'lim tizimida olib borilayotgan islohotlar pedagog shaxsiga bo'lgan talablarni yanada kuchaytirmoqda. Ayniqsa, sinf rahbarining kasbiy faoliyati o'quvchilarni har tomonlama barkamol inson qilib tarbiyalashda muhim o'rin egallaydi. Shu jihatdan sinf rahbarlarining tashkilotchilik madaniyatini shakllantirish masalasi pedagogika fanining dolzarb muammolaridan biri hisoblanadi. Tashkilotchilik madaniyati pedagogning jamoani boshqarish, tarbiyaviy jarayonni samarali tashkil etish, o'quvchilar bilan ishlash va hamkorlik munosabatlarini yo'lga qo'yishdagi kasbiy mahoratini ifodalaydi. Sinf rahbarining tashkilotchilik madaniyati, avvalo, pedagogik faoliyatni rejalashtirish va maqsadli tashkil etishda namoyon bo'ladi. Sinf rahbari o'quvchilar jamoasining yosh va psixologik xususiyatlarini inobatga olgan holda tarbiyaviy ishlarni tashkil etishi zarur. Bu esa pedagogdan chuqur bilim, mas'uliyat va tashabbuskorlikni talab qiladi. Tashkiliy faoliyatning to'g'ri yo'lga qo'yilishi o'quvchilar jamoasida intizom, hamjihatlik va o'zaro hurmat muhitini shakllantiradi. Bugungi kunda sinf rahbarining tashkilotchilik faoliyati faqatgina tarbiyaviy soatlarni o'tkazish bilan chegaralanib qolmaydi. U o'quvchilarning bo'sh vaqtini mazmunli tashkil etish, ota-onalar bilan hamkorlik qilish, o'quvchilarni turli tanlov va tadbirlarga jalb etish hamda ularning qiziqishlarini qo'llab-quvvatlash kabi vazifalarni ham o'z ichiga

oladi. Ayniqsa, ota-onalar bilan samarali pedagogik hamkorlikni tashkil etish sinf rahbari faoliyatining muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. Chunki oila va maktab hamkorligi o'quvchi tarbiyasining samaradorligini oshiradi. Sinf rahbarlarining tashkilotchilik madaniyatini rivojlantirishda innovatsion pedagogik texnologiyalar alohida ahamiyatga ega. Interfaol metodlar, treninglar, loyihaviy faoliyat, muammoli vaziyatlar tahlili va axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish pedagogning ijodkorlik va liderlik qobiliyatlarini rivojlantiradi. Shu bilan birga, zamonaviy pedagogik yondashuvlar sinf rahbarining o'quvchilar bilan samarali muloqot o'rnatishiga ham yordam beradi. Tashkilotchilik madaniyatining muhim jihatlaridan biri pedagogik muloqot madaniyatidir. Sinf rahbari o'quvchilar bilan samimiy, adolatli va demokratik munosabat o'rnatishi lozim. Bunday yondashuv o'quvchilarda erkin fikrlash, mustaqil qaror qabul qilish va jamoa bilan ishlash ko'nikmalarini rivojlantiradi. Natijada o'quvchilar o'z imkoniyatlarini namoyon etishga intiladi va ijtimoiy faolligi ortadi. Shuningdek, sinf rahbarining tashkilotchilik madaniyati uning kasbiy kompetentligini rivojlantirishga xizmat qiladi. Tashkilotchilik qobiliyati rivojlangan pedagog pedagogik vaziyatlarni to'g'ri tahlil qila oladi, muammolarga tezkor yechim topadi hamda tarbiyaviy ishlarning samaradorligini oshiradi. Bu esa ta'lim-tarbiya jarayonining sifatini yaxshilashga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Demak, sinf rahbarlarining tashkilotchilik madaniyatini shakllantirish o'quvchilarni ma'naviy-axloqiy jihatdan yetuk, ijtimoiy faol va mustaqil fikrlovchi shaxs sifatida tarbiyalashda muhim pedagogik imkoniyatlarni yaratadi. Shu sababli ta'lim tizimida sinf rahbarlarining tashkiliy faoliyatini rivojlantirishga qaratilgan metodik va amaliy ishlarni yanada takomillashtirish zarur hisoblanadi. Tahlillar shuni ko'rsatadiki, zamonaviy ta'lim tizimida sinf rahbarining tashkilotchilik faoliyati o'quvchilar tarbiyasining samaradorligini belgilovchi muhim omillardan biri hisoblanadi. Chunki sinf rahbari nafaqat pedagog, balki

jamoani boshqaruvchi, tarbiyaviy jarayonni muvofiqlashtiruvchi va o'quvchilarning ijtimoiy faolligini rivojlantiruvchi shaxs sifatida ham faoliyat olib boradi. Shu sababli unda tashkilotchilik madaniyatining shakllanganlik darajasi ta'lim-tarbiya sifatiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Kuzatishlar va pedagogik tahlillar natijasida aniqlanishicha, tashkilotchilik madaniyati yetarli darajada rivojlangan sinf rahbarlari o'quvchilar bilan samarali muloqot o'rnatadi, jamoada sog'lom psixologik muhit yaratadi va tarbiyaviy ishlarni aniq maqsad asosida tashkil etadi. Bunday pedagoglar o'quvchilarning individual qobiliyatlarini hisobga olgan holda ishlaydi hamda ularning ijtimoiy faolligini oshirishga erishadi. Shuningdek, tahlillar shuni ko'rsatmoqdaki, sinf rahbarlarining tashkilotchilik madaniyatini rivojlantirishda innovatsion pedagogik texnologiyalar muhim ahamiyat kasb etadi. Interfaol metodlar, jamoaviy loyihalar, trening mashg'ulotlari va axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish pedagogning liderlik, kommunikativ va ijodiy qobiliyatlarini rivojlantiradi. Natijada tarbiyaviy ishlarning samaradorligi ortadi hamda o'quvchilarning dars va jamoat ishlariga bo'lgan qiziqishi kuchayadi. Bundan tashqari, tashkilotchilik madaniyatining rivojlanganligi sinf rahbarining ota-onalar bilan hamkorlik faoliyatida ham muhim o'rin tutadi. Oila va maktab hamkorligining mustahkam yo'lga qo'yilishi o'quvchilarning ma'naviy-axloqiy tarbiyasini kuchaytiradi, ularda mas'uliyat va intizom sifatlarini shakllantirishga yordam Xulosa qilib aytganda, sinf rahbarlarining tashkilotchilik madaniyatini shakllantirish ta'lim-tarbiya jarayonining samaradorligini oshirishda muhim pedagogik omil hisoblanadi. Tashkilotchilik madaniyatiga ega bo'lgan sinf rahbari o'quvchilar jamoasini samarali boshqaradi, tarbiyaviy ishlarni maqsadli tashkil etadi va o'quvchilarning ma'naviy-axloqiy hamda ijtimoiy rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Zamonaviy pedagogik yondashuvlar sinf rahbarining liderlik, kommunikativlik, tashabbuskorlik va ijodkorlik kabi sifatlarini rivojlantirib, uning

kasbiy kompetentligini oshiradi. aqolada shuningdek, sinf rahbarining ota-onalar bilan hamkorlik faoliyatini samarali tashkil etishi o'quvchi tarbiyasining muhim omillaridan biri ekanligi ham asoslab berildi. Oila, maktab va jamiyat hamkorligining mustahkam yo'lga qo'yilishi o'quvchilarning ma'naviy kamoloti, intizomi va ijtimoiy faolligini oshirishda muhim rol o'ynaydi. Shu bois sinf rahbari nafaqat pedagog, balki tashkilotchi, maslahatchi va tarbiyachi sifatida ham faoliyat yuritishi zarur. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, sinf rahbarlarining tashkilotchilik madaniyatini muntazam rivojlantirib borish bugungi ta'lim tizimining dolzarb ehtiyojlaridan biridir. Buning uchun pedagoglarning kasbiy malakasini oshirish, metodik yordam ko'rsatish, amaliy seminar va treninglarni tashkil etish hamda ilg'or pedagogik tajribalarni ommalashtirish muhim ahamiyatga ega. Ayniqsa, yosh pedagoglarda tashkilotchilik ko'nikmalarini shakllantirish orqali ularning kasbiy faoliyatga moslashuvini kuchaytirish mumkin. Umuman olganda, sinf rahbarlarining tashkilotchilik madaniyatini shakllantirish barkamol avlodni tarbiyalash, ta'lim sifati va samaradorligini oshirish hamda zamonaviy pedagogning kasbiy kompetentligini rivojlantirishning muhim omili hisoblanadi. Shu sababli ushbu yo'nalishda olib boriladigan ilmiy-pedagogik tadqiqotlar va amaliy ishlarni yanada takomillashtirish bugungi kunning dolzarb vazifalaridan biri sifatida e'tirof etiladi

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

- 1.O‘zbekiston Respublikasi “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonuni. – Toshkent, 2020.
- 2.O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining ta’lim-tarbiya tizimini rivojlantirishga oid farmon Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati.
- 3.Avloniy A. Turkiy guliston yoxud axloq. – Toshkent: O‘qituvchi, 2018.
- 4.Karimov I.A. Yuksak ma’naviyat – yengilmas kuch. – Toshkent: Ma’naviyat, 2008.
- 5.Musurmonova O. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. – Toshkent: Fan, 2016.
- 6.Tolipov O‘., Usmonboyeva M. Pedagogik texnologiyalarning tatbiqiy asoslari. – Toshkent: Fan, 2017.
- 7.Ishmuhammedov R., Abduqodirov A., Pardaev A. Ta’limda innovatsion texnologiyalar. – Toshkent: Iste’dod, 2018.
- 8.Ochilov M. Muallim qalb me’mori. – Toshkent: O‘qituvchi, 2001.
- 9.Slastenin V.A. Pedagogika. – Moskva: Akademiya, 2013.
- 10.Podlasiy I.P. Pedagogika. – Moskva: Vldos, 2015.
- 11.Sayidahmedov N. Pedagogik mahorat va pedagogik texnologiya. – Toshkent: TDPU, 2019.
- 12.Xoliqov A. Pedagogik mahorat. – Toshkent: Iqtisod-moliya, 2011.
- 13.Nurmuhammedova L. Sinf rahbari faoliyatini tashkil etish metodikasi. – Toshkent: Tafakkur, 2020.
- 14.www.ziynet.uz – O‘zbekiston ta’lim portali materiallari.
- 15O‘zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta’limi vazirligi
- 16ZiyoNET ta’lim portali

